

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1

Tel./fax: 286 840 129

E-mail: paulina.tabery@soc.cas.cz

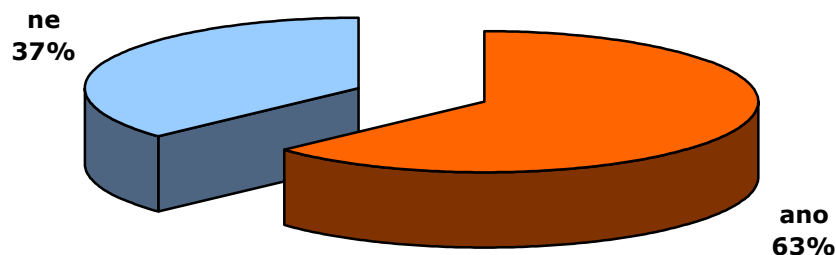
Očekávání do budoucna a obavy české veřejnosti

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2009, v09-12</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>30. 11. – 7. 12. 2009</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1067</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OV.2a, OV.2b, OV.21</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>2. února 2010</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Paulína Tabery</i>

V souvislosti s příchodem nového roku byly v prosinci 2009 do výzkumu Naše společnost zařazeny otázky týkající se očekávání do budoucna. Respondenti měli hodnotit, jak pohlíží na budoucno, a to jak v osobní rovině s ohledem na sebe a své blízké, tak i ve vztahu k české společnosti a posléze i k lidstvu jako celku. Rovněž byli dotázáni, zda mají nějaké obavy, a pokud ano, čeho se obávají.

Obavy vyjádřily téměř dvě třetiny (63 %) obyvatel, 37 % lidí je naopak nepociťuje (viz graf 1). Míra obav je srovnatelná s předešlým šetřením a v zásadě se nezměnila (v prosinci 2008 66 % má obavy : 34 % nemá obavy).

Graf 1: Máte z něčeho obavy?¹

Míra obav roste společně s věkem. Zatímco ve skupině 15 – 19 let jsou to zhruba dvě pětiny lidí, kteří deklarují nějaké obavy, v nejstarší skupině nad 60 let jsou to již téměř tři čtvrtiny. Velké rozdíly v míře znepokojení se projevují i podle životní úrovně dotázaných. Lidé s dobrou životní úrovní vypovídají méně často o tom, že mají obavy, naopak mezi lidmi se špatnou životní úrovní je těch, co je pociťují, naprostá většina.

Tab. 1: Máte z něčeho obavy? (rozdíly podle věku v %)

	15-19 let	20-29 let	30-44 let	45-59 let	60 a více let
má obavy	42	53	65	67	72
nemá obavy	58	47	35	33	28

Tab. 2: Máte z něčeho obavy? (rozdíly podle životní úrovně v %)

	dobrá	ani dobrá, ani špatná	špatná
má obavy	47	66	84
nemá obavy	53	34	16

Dále bylo pomocí otevřené otázky (tedy bez možnosti nabízených odpovědí) zjišťováno, čeho se lidé obávají. V tomto případě již byli dotázáni pouze ti, kteří nějaké obavy deklarovali. Nejčastěji mají občané strach z nezaměstnanosti, nemoci (případně se bojí o zdraví), a také se obávají, jaká bude jejich životní úroveň. Všechny ostatní výpovědi zaznamenaly mnohem nižší četnosti a jejich přehled nabízí tabulka 3.

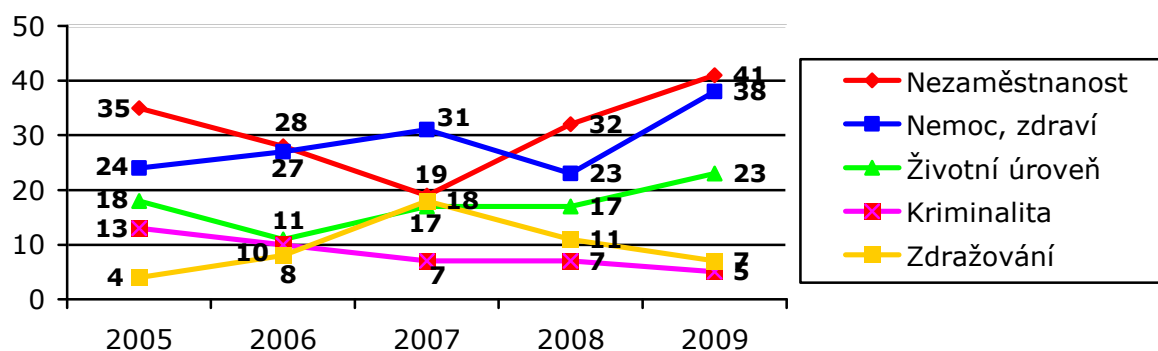
¹ Znění otázky: „Nyní mi, prosím, řekněte, máte z něčeho obavy?“ Varianty odpovědí: máte obavy, nemáte obavy.

Tab. 3: Z čeho máte obavy? (v %)²

nezaměstnanost	41
nemoc, zdraví	38
životní úroveň	23
zdražování	7
ekonomický vývoj v ČR	6
kriminalita, bezpečnost	5
obavy o zdraví rodiny, dětí, partnera, přátel	5
obavy o rodinu, děti, partnera, přátele	4
domácí politický vývoj, situace	4
ekonomický vývoj ve světě	4
bydlení, byt, domov	3
zabezpečení důchodců	3
budoucnost	3
studium	3
mezilidské vztahy, špatné vlastnosti	2
terorismus	2
zdravotnictví	1
stáří	1
samota	1
válka	1
přírodní katastrofy	1
smrt	1
rozvod	1
národnostní menšiny v ČR, Romové	1
korupce, hospodářská kriminalita	1
jiná odpověď	6
bez odpovědi	32
CELKEM	200

Pozn.: Odpovídali pouze ti, kteří vyjádřili nějaké obavy, n = 669. Vzhledem k tomu, že každý respondent mohl uvést dvě položky, činí součet všech možných odpovědí 200 %.

Jak je vidět z časového srovnání vybraných odpovědí (graf 2), i v tomto měření pokračuje nárůst obav z nezaměstnanosti (oproti roku 2007 na dvojnásobek) a výrazně posílil strach z nemocí, strach o své zdraví. Ve srovnání s minulým šetřením se zvedly i obavy o životní úroveň.

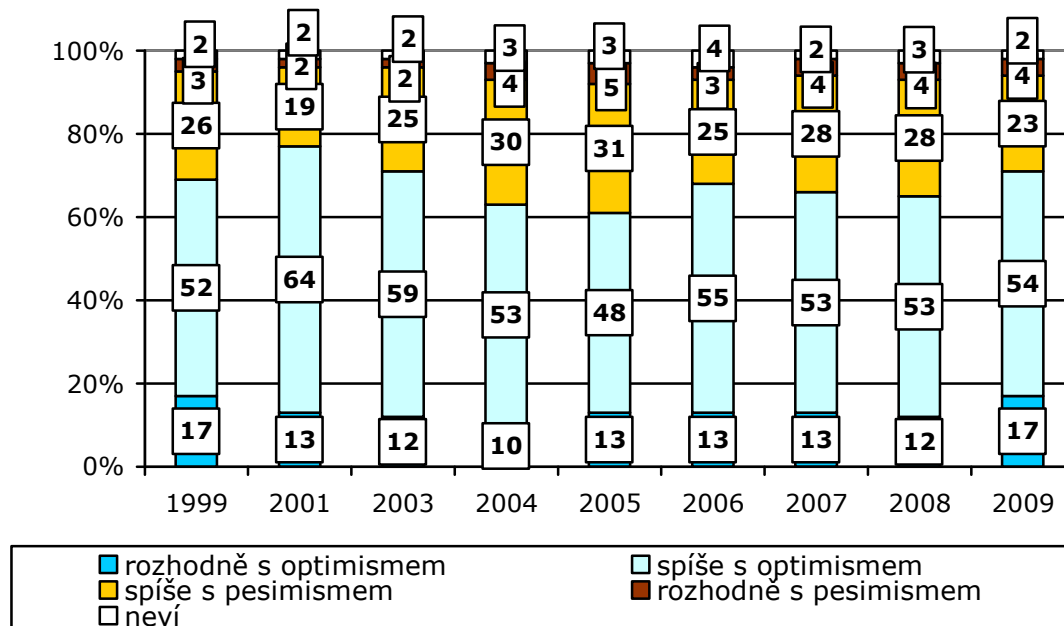
Graf 2: Z čeho máte obavy? (v %) – časové srovnání

² Znění otázky: „Z čeho máte obavy?“ (otevřená otázka)

Optimistický či pesimistický pohled do budoucna byl zjišťován ve třech rovinách: v rovině osobní, která zahrnovala i okruh nejbližších, v rovině širokého společenství, které reprezentovala česká společnost a v nejširším okruhu lidstva jako celku.

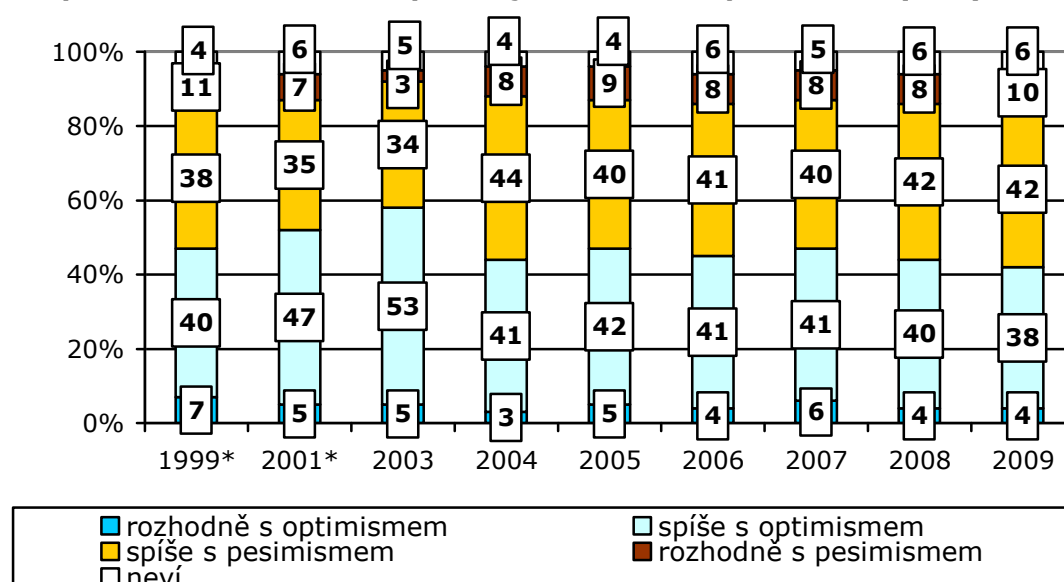
Co se týče osobního výhledu, jsou čeští občané spíše optimisty. Téměř tři čtvrtiny (71 %) tak pohlížejí na svou budoucnost a budoucnost svých blízkých (viz graf 3).

Graf 3: Jak pohlížíte do budoucna, pokud jde o Vás a Vaše blízké? (v %)³

O poznání méně příznivé jsou podle názoru lidí vyhlídky české společnosti jako celku. Kladně je vnímají přibližně dvě pětiny (42 %) veřejnosti, naopak zhruba polovina je v tomto případě v pohledu do budoucna pesimistická (viz graf 4).

Graf 4: Jak pohlížíte do budoucna, pokud jde o českou společnost? (v %)

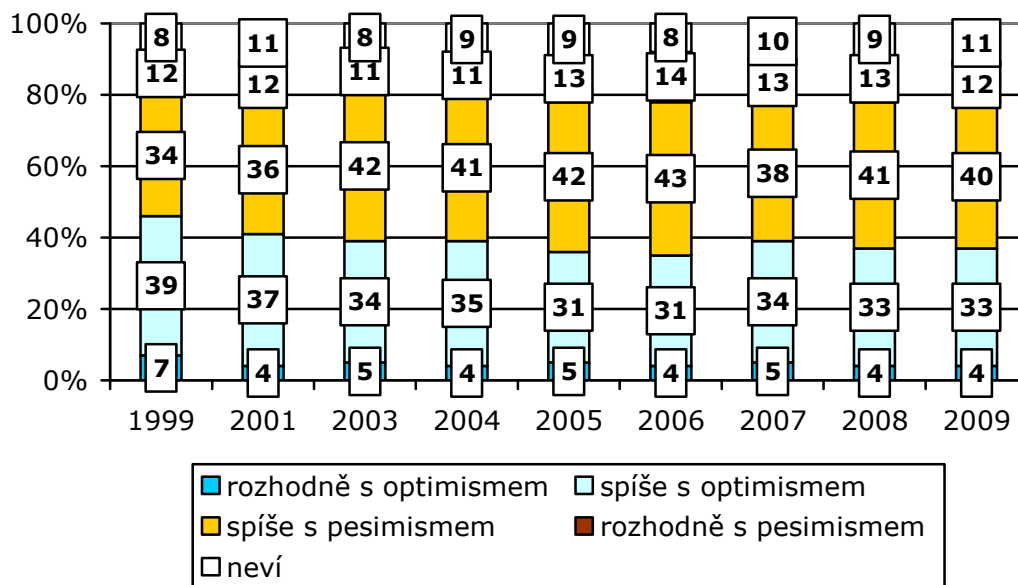

Pozn.: *Použita formulace: "o náš stát, naši společnost".

³ Znění otázky: „A jakým způsobem pohlížíte do budoucnosti, pokud jde: a) o Vás a Vaše blízké, b) o českou společnost, c) o budoucnost lidstva celkově?“ Varianty odpovědí: rozhodně s optimismem, spíše s optimismem, spíše s pesimismem, rozhodně s pesimismem.

Ještě o něco méně lidí hledí do budoucna s optimismem pokud jde o lidstvo jako celek. Zde má příznivý pohled 37 % občanů České republiky, ovšem podíl pesimistů je stejný jako v případě hodnocení české společnosti – 52 % (viz graf 5).

Graf 5: Jak pohlížíte do budoucna, pokud jde o budoucnost lidstva celkově? (v %)

Názory občanů na vyhlídky do budoucna v jakékoliv rovině se oproti minulému šetření v podstatě nezměnily, jedinou odlišností je mírné posílení rozhodně optimistického vidění v případě osobní sféry.

Co se týče odlišností v názorech, v osobní rovině jsou mladší lidé, konkrétně skupiny do 30 let, optimističtější v očekáváních, než starší občané ve věkových kategoriích nad 45 let. Jisté rozdíly v nahlížení na perspektivu svou a svých blízkých lze pozorovat i podle vzdělání, lidé s vyšším vzděláním - maturitou a vysokou školou – jsou v tomto případě o něco optimističtější. Nejvýrazněji se však odlišnosti projevují v názorech lidí různé životní úrovně. Zatímco ve skupině lidí deklarujících dobrou životní úroveň hledí do budoucna s optimismem 91 %, mezi lidmi se špatnou životní úrovní je to 37 %.

Rovněž v náhledu na budoucnost české společnosti a také lidstva obecně, se obyvatelé liší právě podle věku a životní úrovně. I v těchto případech jsou optimističtější lidé mladší a ti, kteří označují svou životní úroveň jako dobrou.